

Bryssel, 7. kesäkuuta 2023
(OR. en)

10027/23

Toimielinten välinen asia:
2022/0401(APP)

SOC 415
ANTIDISCRIM 117
GENDER 119
JAI 758
FREMP 167

ILMOITUS

Lähtettäjä: Pysyvien edustajien komitea (Coreper I)

Vastaanottaja: Neuvosto

Ed. asiak. nro: 9539/23

Asia: Ehdotus NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vammauksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivin 2000/43/EY 13 artiklan ja direktiivin 2004/113/EY 12 artiklan kumoamisesta

– Yleisnäkemys

I JOHDANTO

Komissio toimitti neuvostolle 7. joulukuuta 2022 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vammauksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivin 2000/43/EY 13 artiklan ja direktiivin 2004/113/EY 12 artiklan kumoamisesta

EU:n tasa-arvolainsäädännön mukaan kaikkien jäsenvaltioiden on nimettävä tasa-arvoelimet torjumaan rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää (direktiivi 2000/43/EY) sekä sukupuoleen perustuvaa syrjintää (direktiivi 2004/113/EY). Tasa-arvoelimet avustavat syrjinnän uhreja, tekevät riippumattomia tutkimuksia, julkaisevat raportteja ja antavat suosituksia syrjintään liittyvistä asioista. Tällä hetkellä tasa-arvoelinten toimivaltuudet vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Ehdotetulla direktiivillä pyritään vahvistamaan niiden asemaa ja riippumattomuutta, asettamaan niiden toimintaa koskevia vähimmäisvaatimuksia ja laajentamaan niiden toimeksiantoa asioissa, jotka kuuluvat direktiivien 79/7/EY ja 2000/78/EY soveltamisalaan, koska näissä ei tällä hetkellä anneta toimivaltaa tasa-arvoelimille.

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 19 artiklan 1 kohtaan, jossa annetaan unionille toimivalta torjua sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää. Direktiiviehdotuksesta neuvotellaan noudattaen SEUT-sopimuksen 19 artiklan 1 kohdassa määrättyä erityistä lainsäätämisyjärjestystä, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Komissio hyväksyi ehdotuksen yhdessä toisen tasa-arvoelinten normeja koskevan ehdotuksen kanssa, joka kattaa kaksi muuta tasa-arvodirektiiviä ja perustuu SEUT-sopimuksen 157 artiklaan (tavallinen lainsäätämisyjärjestys)¹.

Italian ja Portugalin kansalliset parlamentit sekä toinen Tšekin parlamentin kahdesta kamarista (senaatti) antoivat lausuntonsa komission ehdotuksesta. Myös Liettuan parlamentti antoi ehdotuksesta päätöslauselman².

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa 22. maaliskuuta 2023³.

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi lausuntonsa 2. helmikuuta 2023⁴.

Viro piti voimassa parlamentaarisen tarkasteluvarauman.

¹ Ks. asiak. 10038/23.

² Komission ei tarvinnut tarkastella ehdotusta uudelleen.

³ Asiak. 8910/23.

⁴ Asiak. 6296/23.

II KÄSITTELY NEUVOSTOSSA

Sosiaalityöryhmän käsitellessä ehdotusta⁵ puheenjohtajavaltio tarkisti tekstiä laajasti, jotta valtuuskuntien ilmaiset huolenaiheet voitaisiin ratkaista. Monilla tehdyillä muutoksilla pyritään ottamaan huomioon käytössä olevien kansallisten järjestelmien monimuotoisuus ja erityispiirteet. Kaikki jäsenvaltiot ovat jo perustaneet tasa-arvoelimiä oikeudellisten ja hallinnollisten kehystensä puitteissa.

Tärkeimpiä muutoksia ovat esimerkiksi seuraavat:

1. Tasa-arvoelinten riippumattomuuden käsitettä 3 artiklassa on selkeytetty erityisesti niiden organisaatorakenteen ja sisäisen rakenteen sekä niiden eri toimivaltuuksien käytön osalta.
2. Myös 4 artiklaan tehtiin muutoksia sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimille annetaan riittävät resurssit samalla kun mahdollistetaan riittävä joustavuus, jotta voidaan ottaa huomioon erilaiset kansalliset olosuhteet ja käytössä olevat järjestelmät.
3. Selvyyden vuoksi puheenjohtajavaltio on jakanut 8 artiklan kahteen artiklaan, joista toinen koskee ”tutkimuksia” (8 artikla) ja toinen ”lausuntoja ja päätöksiä” (8 a artikla).
4. Jäsenvaltioiden käytettävissä olevia vaihtoehtoja, jotka koskevat toimivallan siirtämistä tasa-arvoelimille 9 artiklassa, on tarkistettu, jotta voidaan ottaa huomioon se, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä on suuria eroja.

⁵ Kokoukset pidettiin 10. ja 20. tammikuuta, 7. helmikuuta, 2. maaliskuuta, 20.–21. maaliskuuta, 18.–19. huhtikuuta sekä 15. ja 25. toukokuuta 2023.

5. Direktiiviehdotuksen 16 artiklassa tarkoitettujen seuranta- ja raportointimekanismien osalta nykyisessä tekstissä selvennetään, että indikaattorit vahvistetaan tarkastelumenettelyä noudattaen hyväksyttävällä täytäntöönpanosäädöksellä. Lisäksi tarkistetussa tekstissä säädetään määräajasta (24 kuukautta direktiivin voimaantulosta), jonka kuluessa komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksen, ja selvennetään, että indikaattorit koskevat direktiivin nojalla nimettyjen tasa-arvoelinten toimintaa eivätkä direktiivin käytännön vaikutuksia.
6. Määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on muutettu 36 kuukaudeksi, kun komission ehdotuksessa se on 18 kuukautta.

III PUHEENJOHTAJAN VÄLITYSEHDOTUS

Puheenjohtajavaltio esitti 31. toukokuuta pysyvien edustajien komitealle kompromissitekstin⁶ yleisnäkemyksen muodostamiseksi työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa 12. kesäkuuta 2023. Valtuuskuntien hyvin laaja enemmistö kannatti puheenjohtajan ehdotusta. Yksi valtuuskunta pyysi muutoksia seuranta- ja raportointia koskeviin säännöksiin (johdanto-osan 44 kappale ja 16 artikla), kun taas toinen valtuuskunta ilmaisi olevansa edelleen huolissaan ja esitti tarkasteluvarauksen.

Puheenjohtajavaltio laati uuden kompromissiehdotuksen⁷, joka esiteltiin pysyvien edustajien komitealle 7. kesäkuuta 2023 ja jonka tarkoituksena oli varmistaa vahva toimeksianto ja valtuuskuntien mahdollisimman laaja tuki. Puheenjohtajavaltio muotoili uudelleen 8 artiklan, joka koskee tasa-arvoelimille annettavia tutkintavaltuuksia, ja lisäsi seuranta- ja raportointia koskevaan 16 artiklaan uuden virkkeen, jossa todetaan, että tasa-arvoelinten toimintaa koskevia indikaattoreita ei saa käyttää jäsenvaltioiden asettamiseen paremmuusjärjestykseen tai erityisten suositusten antamiseen niille.

Lähes kaikki valtuuskunnat pystyivät kannattamaan uutta kompromissitekstiä, eikä yksikään valtuuskunta vastustanut sitä.

⁶ Asiak. 9442/23.

⁷ Asiak. 9539/23.

IV LOPUKSI

Neuvostoa (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat) pyydetään muodostamaan yleisnäkemys tämän ilmoituksen liitteenä olevasta ehdotuksesta.

Ehdotus:

NEUVOSTON DIREKTIIVI

normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivin 2000/43/EY ja direktiivin 2004/113/EY muuttamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 19 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän⁸,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon⁹,

⁸ EUVL C , , s. .

⁹ EUVL C , , s. .

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon¹⁰,

ottaa huomioon Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnon¹¹,

noudattaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä,

sekä katsoo seuraavaa:

¹⁰ EUVL C , , s. .

¹¹ EUVL C , , s. .

- (1) Perussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetaan oikeus yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen unionin keskeisiksi arvoiksi¹², ja unioni on jo antanut useita direktiivejä syrjinnän kieltämisestä.
- (2) SEUT-sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti neuvosto voi unionille uskotun toimivallan rajoissa yksimielisesti erityisessä lainsäätämisyksikössä ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten muiden määräysten soveltamista.
- (3) Tämän direktiivin tarkoituksena on vahvistaa tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset niiden vaikuttavuuden parantamiseksi ja niiden riippumattomuuden takaamiseksi, jotta voidaan tehostaa neuvoston direktiiveistä 79/7/ETY¹³, 2000/43/EY¹⁴, 2000/78/EY¹⁵ ja 2004/113/EY¹⁶ johtuvan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista.
- (4) Direktiivissä 79/7/ETY kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä.
- (5) Direktiivissä 2000/43/EY kielletään rotuun tai etniseen alkuperään perustuva syrjintä.
- (6) Direktiivissä 2000/78/EY kielletään uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka seksuaaliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä työssä ja ammatillisessa koulutuksessa.

¹² Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 2 ja 3 artikla, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 8 ja 10 artikla sekä perusoikeuskirjan 21, 23 ja 26 artikla.

¹³ Neuvoston direktiivi 79/7/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1978, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä (EYVL L 6, 10.1.1979, s. 24).

¹⁴ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22).

¹⁵ Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16).

¹⁶ Neuvoston direktiivi 2004/113/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla (EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37).

- (7) Direktiivissä 2004/113/EY kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä tavaroiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan alalla.
- (8) Direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät yhden tai useamman elimen, joiden tehtävänä on edistää yhdenvertaista kohtelua sekä analysoida, seurata ja tukea kaikkien ihmisten yhdenvertaista kohtelua ilman kyseisten direktiivien kattamiin seikkoihin perustuvaa syrjintää, jäljempänä 'tasa-arvoelimet'. Direktiiveissä edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että tasa-arvoelimillä on toimivalta avustaa itsenäisesti syrjinnän uhreiksi joutuneita henkilöitä, toteuttaa riippumattomia selvityksiä syrjintään liittyvistä kysymyksistä, julkaista riippumattomia raportteja ja antaa suosituksia kaikista syrjintään liittyvistä kysymyksistä.
- (9) Tasa-arvoelinten nimeämisestä säädetään myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä 2006/54/EY¹⁷ ja 2010/41/EU¹⁸. Niiden tehtävänä on edistää, analysoida, valvoa ja tukea sitä, että kaikkia henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää.
- (10) Kaikki jäsenvaltiot ovat perustaneet tasa-arvoelimiä direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY nojalla. Tasa-arvoelinten järjestelmä on monipuolinen ja hyviä käytäntöjä on syntynyt. Monilla tasa-arvoelimillä on kuitenkin haasteita, jotka liittyvät erityisesti niiden tehtävien hoitamista varten tarvittaviin resursseihin, riippumattomuuteen ja valtuuksiin.

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23).

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/41/EU annettu 7 päivänä heinäkuuta 2010, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin sekä neuvoston direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta (EUVL L 180, 15.7.2010, s. 1).

- (11) Direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY jätetään jäsenvaltioille laaja harkintavalta tasa-arvoelinten rakenteen ja toiminnan osalta. Tämän seurauksena jäsenvaltioiden perustamien tasa-arvoelinten toimeksiannot, toimivalta, rakenteet, resurssit ja operatiivinen toiminta eroavat toisistaan merkittävästi. Tämä puolestaan tarkoittaa, että syrjinnän vastainen suoja vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen.
- (12) Vaikka direktiiveissä 79/7/ETY ja 2000/78/EY ei vaadita jäsenvaltioita nimeämään tasa-arvoelimiä käsittelemään kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvia asioita, tällaiset elimet ovat toimivaltaisia näissä asioissa useimmissa jäsenvaltioissa, jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään. Näin ei kuitenkaan ole kaikissa jäsenvaltioissa, minkä vuoksi syrjinnän vastaisen suojan taso kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvissa asioissa vaihtelee eri puolilla unionia.
- (13) Sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet voivat tuloksellisesti tukea direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY täytäntöönpanoa edistämällä yhdenvertaista kohtelua, ehkäisemällä syrjintää ja tarjoamalla apua kaikille syrjityille henkilöille ja ryhmille niin, että nämä voivat saada oikeussuojaa kaikkialla unionissa, on tarpeen hyväksyä näiden elinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset ja laajentaa niiden toimeksianto koskemaan direktiivien 79/7/ETY ja 2000/78/EY soveltamisalaan kuuluvia asioita. Uusissa normeissa otetaan huomioon komission suositus 2018/951¹⁹, ja niissä hyödynnetään joitakin sen säännöksiä ja siinä suositeltua toimintatapaa. Niissä hyödynnetään myös muita asiaankuuluvia välineitä, kuten Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) hyväksymää tasa-arvoelimiä koskevaa yleistä poliittista suositusta nro 2²⁰ ja Yhdistyneiden kansakuntien hyväksymiä kansallisiin ihmisoikeusinstituutioihin sovellettavia Pariisin periaatteita²¹.

¹⁹ Komission suositus (EU) 2018/951, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2018, tasa-arvoelimiä koskevista normeista (EUVL L 167, 4.7.2018, s. 28).

²⁰ ECRI General Policy Recommendation N°2 revised on Equality Bodies to combat racism and intolerance at national level, hyväksytty 13. kesäkuuta 1997 ja tarkistettu 7. joulukuuta 2017.

²¹ YK:n yleiskokouksen 20. joulukuuta 1993 antamalla päätöslauselmalla 48/134 hyväksytyt kansallisten instituutioiden asemaa koskevat periaatteet.

- [(14) Samoista tasa-arvoelinten toimintaa koskevista vähimmäisvaatimuksista, jotka koskevat direktiivien 2006/54/EY ja 2010/41/EU soveltamisalaan kuuluvia asioita, säädetään direktiivissä (EU) .../... *[tasa-arvoelimiä koskevista normeista naisten ja miesten yhdenvertaiseen kohteluun ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin työssä ja ammatissa liittyvissä asioissa sekä direktiivin 2006/54/EY ja direktiivin 2010/41/EU²² muuttamisesta]*.
- (15) Tätä direktiiviä olisi sovellettava tasa-arvoelinten toimintaan direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Normien olisi koskettava ainoastaan tasa-arvoelinten toimintaa, eikä niillä pitäisi laajentaa kyseisten direktiivien aineellista tai henkilöllistä soveltamisalaa.
- (16) Tasa-arvoelinten olisi yhdenvertaisen kohtelun edistämisessä, syrjinnän ehkäisemisessä, syrjintää koskevien tietojen keräämisessä ja syrjinnän uhrien auttamisessa kiinnitettävä erityistä huomiota syrjintään, joka perustuu useaan direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvaan seikkaan.
- (16 a) (uusi) Jäsenvaltioiden olisi nimettävä yksi tai useampi elin käyttämään tässä direktiivissä säädettyä toimivaltaa. Jäsenvaltiot voivat jakaa toimivallan useiden tasa-arvoelinten kesken esimerkiksi antamalla yhdelle elimelle tehtäväksi syrjinnän ehkäisemisen, yhdenvertaisen kohtelun edistämisen ja uhrien auttamisen sekä toiselle elimelle päätöksentekotehtävät. Tällä direktiivillä ei rajoiteta työsuojeluviranomaisten tai muiden valvontaelinten eikä työmarkkinaosapuolten toimivaltaa.

²² COM(2022) 688.

- (17) Tasa-arvoelimet voivat hoitaa tehtävänsä tuloksellisesti ainoastaan, jos ne pystyvät toimimaan täysin riippumattomasti ilman niihin kohdistuvaa ulkopuolista vaikutusta. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi toteutettava erinäisiä toimia tasa-arvoelinten riippumattomuuden edistämiseksi. Tasa-arvoelimet, jotka käyttävät tässä direktiivissä säädettyä toimivaltaa, voivat olla osa ministeriötä tai muuta organisatorista yksikköä, edellyttäen että niiden riippumattomuus on varmistettu. Tasa-arvoelinten olisi tehtäviään hoitaessaan ja toimivaltaansa käyttäessään säilytettävä riippumattomuutensa kaikesta suorasta tai epäsuorasta ulkoisesta vaikuttamisesta pidättymällä pyytämästä tai ottamasta vastaan ohjeita miltään taholta. Tasa-arvoelinten olisi voitava hallinnoida omia taloudellisia ja muita resurssejaan, myös valitsemalla oma henkilöstönsä ja hallinnoimalla sitä itse, ja niiden olisi voitava asettaa omat painopisteensä voimassa olevan oikeudellisen kehyksen mukaisesti. Henkilöstön jäsenten, joilla on pysyvä tai väliaikainen päätöksenteko- tai johtotehtävä, kuten tasa-arvoelimen johtajan tai varajohtajan ja soveltuvin osin hallintoneuvoston jäsenten, olisi oltava riippumattomia, päteviä hoitamaan tehtävänsä ja valittava avoimella menettelyllä. Prosessin avoimuus voidaan varmistaa esimerkiksi julkaisemalla avoimia toimia koskevat ilmoitukset julkisesti.
- (18) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tasa-arvoelinten sisäinen rakenne, kuten sisäinen organisaatio ja prosessit, mahdollistaa niiden eri toimivaltuuksien itsenäisen ja tapauksen mukaan puolueettoman käytön, ottamalla käyttöön asianmukaiset takeet, kun tasa-arvoelimillä on toistensa kanssa mahdollisesti ristiriidassa olevia tehtäviä ja erityisesti kun osassa kyseisistä tehtävistä keskitytään väitettyjen uhrien tukemiseen. Tasa-arvoelinten olisi toimittava puolueettomasti erityisesti suorittaessaan tutkintaa tai yksittäistapausta arvioidessaan varsinkin silloin, kun tasa-arvoelimellä on sitovia päätöksentekovaltuuksia.
- (18 a) Jos tasa-arvoelin on osa sellaista elintä, jolla on useita tehtäviä, kuten oikeusasiamiestä, jolla on laajempi toimeksianto, tai kansallista ihmisoikeusinstituutiota, tällaisen elimen, jolla on useita tehtäviä, sisäisellä rakenteella olisi taattava erityisen tasa-arvotehävän tehokas hoitaminen.

- (19) Jäsenvaltioiden olisi kansallisten talousarviomenettelyjensä avulla varmistettava, että tasa-arvoelimet saavat riittävät resurssit, koska tämä on keskeistä niiden tehokkaan toiminnan ja niiden tehtävien suorittamisen kannalta, mukaan lukien pätevä henkilöstö, asianmukaiset tilat ja infrastruktuuri, jotta ne voivat suorittaa kaikki tehtävänsä tehokkaasti, kohtuullisessa ajassa tai kansallisessa lainsäädännössä säädetyissä määräajoissa.
- (19 a) On tärkeää, että taloudelliset resurssit pysyvät vakaina, että ne on suunniteltu monivuotisiksi ja että tasa-arvoelimet voivat kattaa kustannuksia, joita voi olla vaikea ennakoida, kuten valitusten lisääntymisen, oikeudenkäyntikulujen ja automatisoitujen järjestelmien käytön yhteydessä. On tärkeää kiinnittää huomiota automatisoitujen järjestelmien, kuten tekoälyn, käytön tarjoamiin mahdollisuuksiin ja riskeihin. Tasa-arvoelimillä olisi erityisesti oltava käytettävissään sopivat henkilöstö- ja tekniset resurssit, jotta ne voivat etenkin käyttää automatisoituja järjestelmiä työssään ja toisaalta arvioida sitä, ovatko kyseiset järjestelmät syrjimättömyyssääntöjen mukaisia. Jos tasa-arvoelin on osa elintä, jolla on useita tehtäviä, sen tasa-arvototeuttamisen hoitamiseen tarvittavat resurssit olisi varmistettava.
- (20)
- (21) Tasa-arvoelimillä on muiden toimijoiden ohella keskeinen asema syrjinnän ehkäisemisessä ja yhdenvertaisuuden edistämisessä. Jotta voidaan puuttua syrjinnän rakenteellisiin näkökohtiin sekä edistää yhteiskunnallista muutosta ja yhdenvertaista kohtelua, olisi tasa-arvoelimille annettava valtuudet toteuttaa toimia, joilla syrjintää estetään direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY perusteella ja niiden soveltamisalaan kuuluvilla aloilla. Tällaisia toimia voivat olla muun muassa hyvien käytäntöjen jakaminen, positiiviset erityistoimet ja tasa-arvon valtavirtaistaminen julkisten ja yksityisten tahojen keskuudessa sekä niille annettava koulutus, tieto, neuvonta, ohjaus ja tuki. On myös erittäin tärkeää, että tasa-arvoelimet ovat yhteydessä asiaankuuluviin sidosryhmiin ja osallistuvat julkiseen keskusteluun.

- (22) Ennaltaehkäisyn lisäksi tasa-arvoelinten keskeisenä tehtävänä on tarjota apua väitetyille syrjinnän uhreille. Tähän apuun olisi aina kuuluttava ainakin keskeisten tietojen antaminen valitusten tekijöille, mukaan lukien tiedot siitä, päätetäänkö valituksen käsittely tai onko sitä syytä jatkaa, ellei valitusta ole tehty nimettömästi. Jäsenvaltioiden vastuulla on määrittää yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaisesti tasa-arvoelin ilmoittaa valitusten tekijöille, kuten prosessin aikataulu tai menettelylliset takeet toistuvia tai väärin perustein tehtäviä valituksia vastaan.
- (23) Sen varmistamiseksi, että kaikki väitetyt uhrin voivat tehdä valituksia, niitä olisi voitava tehdä eri tavoin. Valituksia olisi komission suosituksen 2018/951 mukaisesti voitava tehdä valituksen tekijän valinnan mukaan kielellä, joka on yleinen siinä jäsenvaltiossa, jossa tasa-arvoelin sijaitsee. Tasa-arvoelinten olisi tiedotettava väitetyille uhreille sovellettavista luottamuksellisuussäännöistä, jotta voidaan puuttua yhteen aliraportoinnin syyhyn eli kostotoimien pelkoon.
- (24) Jotta voitaisiin tarjota mahdollisuus riita-asioiden nopeaan ja kohtuuhintaiseen ratkaisemiseen tuomioistuimen ulkopuolella, jäsenvaltioiden olisi säädettävä, että osapuolet voivat hakea vaihtoehtoista riidanratkaisua, jota tarjoaa joko tasa-arvoelin itse tai jokin muu olemassa oleva toimivaltainen yksikkö. Jos tällainen prosessi päättyy ilman ratkaisua tai jos joku osapuolista hylkää ratkaisun, osapuolia ei saisi estää viemästä asiaa tuomioistuimeen. Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä vaihtoehtoiseen riidanratkaisuprosessiin liittyvät yksityiskohtaiset säännöt kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.
- (25) Jos tasa-arvoelimet epäilevät, että direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY säädettyä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on rikottu, niiden olisi voitava tehdä etenkin valituksen perusteella tai omasta aloitteestaan tutkimuksia.

- (26) Todisteet ovat keskeisessä asemassa määrittäessä, onko syrjintää tapahtunut, eivätkä ne ole usein väitetyin uhrin hallussa. Tasa-arvoelimillä olisi sen vuoksi oltava mahdollisuus saada tarvittavat tiedot, joiden perusteella voidaan todeta, onko syrjintää tapahtunut, ja tehdä yhteistyötä muiden toimivaltaisten elinten, joihin voi kuulua asianomaisia julkisia palveluja, kuten työsuojeluviranomaisia tai koulutuksen tarkastusviranomaisia, sekä työmarkkinaosapuolten kanssa. Jäsenvaltioiden olisi luotava asianmukainen kehys tämän toimivallan käyttämiseksi kansallisten sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat antaa tutkimusten toteuttamisen toisen kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaan toimivaltaisen elimen tehtäväksi. Päällekkäisyyksien välttämiseksi tällaisen toimivaltaisen elimen olisi toimitettava tasa-arvoelimelle tämän pyynnöstä tiedot tutkimuksensa tuloksista, kun tutkimus on valmis.
- (27) Tasa-arvoelinten olisi kerätyn näytön perusteella toimitettava arviointinsa valituksesta. Jäsenvaltioiden olisi määritettävä arvioinnin oikeudellinen luonne, joka voi olla ei-sitova lausunto tai sitova päätös. Molemmissa olisi ilmoitettava arvioinnin perusteet ja tarvittaessa toimenpiteet havaittujen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen rikkomisten korjaamiseksi ja uusien estämiseksi ottaen samalla huomioon lausuntojen ja päätösten erilainen luonne. Tasa-arvoelinten työn vaikuttavuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön asianmukaiset mekanismit lausuntojen jatkotoimia ja päätösten täytäntöönpanoa varten.
- (28) Tietoisuuden lisäämiseksi työstään ja yhdenvertaisuuslainsäädännöstä tasa-arvoelinten olisi voitava julkaista vähintään yhteenvedot niistä lausunnoistaan ja päätöksistään, joiden ne katsovat olevan erityisen merkityksellisiä.

- (29) Tasa-arvoelimillä olisi oltava oikeus toimia oikeudenkäynneissä, jotta ne voivat osaltaan varmistaa direktiiveissä 79/7/EY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY säädetyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamisen. Tällaiset oikeudenkäynnit voidaan järjestää tuomioistuimissa tai vastaavissa elimissä, jotka kansallisen lainsäädännön ja käytäntöjen mukaisesti käsittelevät yhdenvertaista kohtelua ja syrjintää koskevia asioita. Kanteiden käsiteltäväksi ottamista koskevaa kansallista lainsäädäntöä ja käytäntöjä sekä erityisesti oikeutettua etua koskevia edellytyksiä ei voida soveltaa tavalla, joka on omiaan heikentämään tasa-arvoelinten toimintaoikeuden tehokkuutta. Tällä direktiivillä tasa-arvoelimille annetut valtuudet tehdä tutkimuksia ja päätöksiä ja oikeus toimia oikeudenkäynnissä helpottavat todistustaakkaa ja oikeuksien puolustamista koskevien direktiivien 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY nykyisten säännösten täytäntöönpanoa käytännössä. Tässä direktiivissä säädetyn edellytyksin tasa-arvoelimet pystyvät esittämään tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa tapahtuneen välitöntä tai välillistä syrjintää, ja siten täyttämään direktiivin 2000/43/EY 8 artiklassa, direktiivin 2000/78/EY 10 artiklassa ja direktiivin 2004/113/EY 9 artiklassa säädetyt edellytykset. Näin ollen tasa-arvoelinten tuki parantaa uhrien oikeussuojaa. Tasa-arvoelimet voivat valita tapaukset, jotka ne päättävät käsitellä oikeudenkäynneissä edistääkseen yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön asianmukaista tulkintaa ja soveltamista.
- (29 a) Jos tasa-arvoelimillä on valtuudet tehdä sitovia päätöksiä, niille olisi annettava valtuudet toimia osapuolena kyseisten päätösten täytäntöönpanoa tai muutoksenhakua koskevissa menettelyissä. Tasa-arvoelinten olisi myös voitava esittää huomautuksia tuomioistuimille esimerkiksi antamalla asiantuntijalausuntojaan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

- (29 b) Tasa-arvoelinten oikeus toimia osapuolena oikeudenkäynneissä voidaan muotoilla eri tavoin erilaisissa kansallisissa oikeudellisissa kehyksissä. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi valittava kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntöjensä mukaisesti yksi tai useampi seuraavista toimintatavoista: tasa-arvoelin toimii yhden tai useamman uhrin puolesta tai yhden tai useamman uhrin tukena taikka käynnistää oikeudenkäyntimenettelyjä omissa nimissään.
- (30) Tasa-arvoelimet voivat tarvittaessa uhrien suostumuksella toimia heidän puolestaan tai heidän tukena, jotta uhrit voivat käyttää oikeussuojakeinoja silloin, kun menettelylliset ja taloudelliset esteet tai uhriksi joutumisen pelko usein estävät heitä. Kun tasa-arvoelin toimii yhden tai useamman uhrin puolesta, se edustaa heitä tuomioistuimessa. Kun tasa-arvoelin toimii yhden tai useamman uhrin tukena, se osallistuu uhrien käynnistämiin oikeudenkäyntimenettelyihin ja tukee kannetta.
- (31) Joitakin syrjintätapauksia on vaikea torjua, koska ei ole olemassa valituksen tekijää, joka itse ajaisi asiaa. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti tuomiossaan asiassa C-54/07 (*Feryn*)²³, jonka tasa-arvoelin oli pannut vireille omista nimissään, että syrjinnän olemassaolo voidaan todeta myös ilman yksilöityä uhria. Näin ollen torjuakseen syrjintää yleisen edun puolustamiseksi jäsenvaltiot voivat myös säätää, että tasa-arvoelinten olisi voitava toimia omista nimissään tietyissä syrjintätapauksissa, esimerkiksi silloin kun tapaukset ovat yleisiä tai vakavia tai kun tarvitaan oikeudellista selvennystä, koska silloin voi olla kyse luonteeltaan rakenteellisesta tai järjestelmällisestä syrjinnästä. Jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti säätää, että tällaiset syrjintätapaukset edellyttävät vastaajana yksilöityä henkilöä tai yhteisöä.

(32)

(33)

²³ Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 10.7.2008, *Feryn*, C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397.

- (34) Yksilöllisten oikeuksien kunnioittamisen varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi määriteltävä tasa-arvoelinten valtuuksille asianmukaiset menettelylliset takeet ja varmistettava, että keskeisiä periaatteita, kuten puolustautumisoikeutta ja oikeutta sitovia päätöksiä koskevaan muutoksenhakuun, suojellaan asianmukaisesti. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi tarjota luottamuksellisuutta todistajille ja väärinkäytösten paljastajille tärkeänä keinona kannustaa ilmoittamaan syrjintätapauksista.
- (35) Tasa-arvoelinten oikeutta toimia oikeudenkäynnissä koskevat säännökset eivät muuta uhrien tai sellaisten uhrien oikeuksia edistävien yhdistysten, järjestöjen ja muiden oikeushenkilöiden oikeuksia, joilla on kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen kriteerien mukaisesti oikeutettu etu varmistaa direktiivien 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY noudattaminen, kuten kyseisissä direktiiveissä on säädetty, mukaan lukien silloin, kun nämä ovat osallisina oikeudellisissa ja/tai hallinnollisissa menettelyissä.
- (36) Tasa-arvoelinten työn tuloksellisuus riippuu myös siitä, että niiden palvelut ovat rajoituksetta syrjinnän vaarassa olevien ryhmien saatavilla. Euroopan unionin perusoikeusviraston tekemässä tutkimuksessa²⁴ 71 prosenttia etnisiin vähemmistöryhmiin tai maahanmuuttajavähemmistöryhmiin kuuluvista ilmoitti, että he eivät tunne yhtäkään organisaatiota, joka tarjoaisi tukea tai neuvontaa syrjinnän uhreille. Keskeinen vaihe tämän saatavuuden tukemisessa on se, että jäsenvaltiot varmistavat, että ihmiset tuntevat oikeutensa ja ovat tietoisia tasa-arvoelinten olemassaolosta ja niiden tarjoamista palveluista. Tämä on erityisen tärkeää muita heikommassa asemassa oleville ryhmille ja ryhmille, joiden tiedonsaanti voi estyä esimerkiksi epävarman taloudellisen aseman, iän, vammaisuuden, luku- ja kirjoitustaidon, kansalaisuuden tai asuinpaikan taikka verkkotyökalujen käyttömahdollisuuksien puutteen vuoksi.

²⁴ Perusoikeusviraston EU-MIDIS II -tutkimus.

- (37) Tasa-arvoelinten palvelujen ja julkaisujen yhdenvertainen saatavuus olisi taattava kaikille. Tätä varten olisi yksilöitävä mahdolliset esteet tasa-arvoelinten palvelujen saatavuudelle ja käsiteltävä niitä. Palvelujen olisi oltava valitusten tekijöille maksuttomia. Jäsenvaltioiden olisi myös alueellisten tai paikallisten viranomaisten itsenäisyyttä rajoittamatta varmistettava, että tasa-arvoelinten palvelut ovat kaikkien mahdollisten uhrien saatavilla koko niiden alueella, esimerkiksi perustamalla paikallistoimistoja, mukaan lukien liikkuvat toimistot, käyttämällä viestintävälineitä, järjestämällä paikallisia kampanjoita tai tekemällä yhteistyötä paikallisten edustajien tai kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa taikka käyttämällä sopimussuhteessa olevia palveluntarjoajia.
- (38) Jotta vammaisille henkilöille voidaan taata mahdollisuus käyttää kaikkia tasa-arvoelinten palveluja ja toimintoja, on tarpeen varmistaa esteettömyys direktiivissä (EU) 2019/882²⁵ vahvistettujen vaatimusten mukaisesti ja varmistaa kohtuullinen mukauttaminen vammaisten henkilöiden oikeuksista 13 päivänä joulukuuta 2006 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen mukaisesti. Tasa-arvoelinten olisi sen vuoksi varmistettava fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus²⁶ ehkäisemällä ja poistamalla esteitä, joita vammaiset henkilöt voivat kohdata tasa-arvoelinten palvelujen ja tietojen saannissa, ja varmistettava kohtuullinen mukauttaminen tekemällä tarvittavat mukautukset, jos ne ovat tarpeen jossakin tietyssä tapauksessa.

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

²⁶ Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta (EUVL L 327, 2.12.2016, s. 1) ja siihen liittyvä täytäntöönpanopäätös.

- (39) Tasa-arvoelinten säännöllisen koordinoinnin ja yhteistyön mahdollistaminen eri tasoilla ja pitkällä aikavälillä on olennaisen tärkeää keskinäisen oppimisen, johdonmukaisuuden ja yhdenmukaisuuden kannalta, ja se voi laajentaa niiden työn tavoittavuutta ja vaikutusta. Tasa-arvoelinten olisi toimivaltansa puitteissa tehtävä yhteistyötä muiden tasa-arvoelinten kanssa samassa jäsenvaltiossa sekä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla, unionin tasolla sekä kansainvälisellä tasolla julkisten ja yksityisten tahojen, kuten tasa-arvoelinten EU:n tason verkostojen, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, tietosuojaviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, työsuojeluviranomaisten ja koulutuksen tarkastusviranomaisten, lainvalvontaviranomaisten, ihmisoikeuksien puolustamisesta kansallisella tasolla vastuussa olevien virastojen, kansallisten tilastolaitosten, unionin rahastoja hallinnoivien viranomaisten, romanien kansallisten yhteysviranomaisten, kuluttaja-asioista vastaavien elinten sekä vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen edistämiseen, suojeluun ja seurantaan liittyvien riippumattomien kansallisten mekanismien, kanssa.
- (40) Tasa-arvoelimet eivät voi täyttää täysimittaisesti tehtävänsä yhdenvertaisen kohtelun asiantuntijoina, jos niitä ei kuulla riittävän varhaisessa vaiheessa poliittisessa päätöksentekoprosessissa direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä kysymyksissä. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan, että kuuleminen tapahtuu oikea-aikaisesti, ja kun tasa-arvoelimet katsovat sen olevan tarpeellista, niiden olisi myös annettava tasa-arvoelimille mahdollisuus antaa suosituksia ja julkaista ne hyvissä ajoin, jotta ne voidaan ottaa huomioon.

- (41) Yhdenvertaisuustiedot ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan lisätä tietoisuutta, arvioida syrjintää määrällisesti, kuvata ajallista kehitystä, näyttää toteen syrjinnän olemassaolo, arvioida yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa, osoittaa tarve toteuttaa positiivisia erityistoimia ja edistää näyttöön perustuvaa päätöksentekoa²⁷. Tasa-arvoelimet voivat edistää yhdenvertaisuustietojen kehittämistä näitä tarkoituksia varten esimerkiksi järjestämällä pyöreän pöydän keskusteluja, joissa kootaan yhteen kaikki merkitykselliset tahot. Tasa-arvoelinten olisi myös kerättävä ja analysoitava tietoja omasta toiminnastaan tai tehtävä selvityksiä, ja niiden olisi kansallisen lainsäädännön mukaisesti voitava saada ja hyödyntää tilastotietoja, jotka liittyvät direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tasa-arvoelinten keräämät henkilötiedot olisi anonymisoitava tai, jos se ei ole mahdollista, pseudonymisoitava.
- (41 a) Tasa-arvoelinten olisi hyväksyttävä työohjelma, jossa vahvistetaan niiden prioriteetit ja suunnitellut toimet. Näin ne voivat varmistaa työnsä eri osa-alueiden johdonmukaisuuden ajan mittaan ja käsitellä toimeksiantoonsa kuuluvia järjestelmällisiä syrjintäkysymyksiä osana pitkän aikavälin toimintasuunnitelmaa.
- (42) Sen lisäksi, että tasa-arvoelimet julkaisevat vuotuisen toimintakertomuksen, niiden olisi julkaistava säännöllisesti kertomus, jossa esitetään kokonaisarvio niiden toimivaltaan kuuluvaa syrjintää koskevasta tilanteesta kyseisissä jäsenvaltioissa, sekä muita syrjintään liittyviä selvityksiä.

²⁷ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta annetun neuvoston direktiivin 2000/43/EY (rotusyrjintädirektiivi) ja yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevasta yleisistä puitteista annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY (työsyrjintädirektiivi) soveltamisesta (COM(2021) 139 final).

- (43)
- (44) Jotta voidaan varmistaa 16 artiklan 2 kohdan mukaisten jäsenvaltioiden raportointivelvoitteiden yhdenmukainen täytäntöönpano tässä direktiivissä nimettyjen tasa-arvoelinten toiminnan osalta, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovalta laatia luettelo asiaankuuluvista indikaattoreista, joiden perusteella tiedot olisi kerättävä. Näitä indikaattoreita ei pitäisi käyttää yksittäisten jäsenvaltioiden asettamiseen paremmuusjärjestykseen tai erityisten suositusten antamiseen niille.
- (44 a) Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011²⁸ mukaisesti.
- (45) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, joten jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa suotuisampia säännöksiä. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa ei saisi käyttää perusteena jäsenvaltiossa vallitsevan tilanteen heikentämiselle.
- (45 a) Tasa-arvoelinten tämän direktiivin nojalla toteuttamassa henkilötietojen käsittelyssä olisi noudatettava kaikilta osin asetusta (EU) 2016/679. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tasa-arvoelinten tehtävät määritellään selkeästi lainsäädännössä asetuksen (EU) 2016/679 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, luettuna yhdessä mainitun asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan kanssa. Tasa-arvoelinten olisi käsiteltävä henkilötietoja ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen niiden tehtävien hoitamiseksi, jotka niille osoitetaan tämän direktiivin nojalla, jonka tarkoituksena on panna täytäntöön direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvat perusoikeudet ja velvollisuudet. Henkilöille, joiden henkilötietoja käsitellään, olisi tiedotettava heidän oikeuksistaan rekisteröityinä, mukaan lukien heidän käytettävissään kansallisella tasolla olevat oikeussuojakeinot.

²⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

- (45 b) Jos tasa-arvoelinten tehtävien hoitaminen edellyttää asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen erityisten henkilötietoryhmien käsittelyä, jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että kansallisessa lainsäädännössä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja että siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti. Tällaisiin suojatoimiin olisi kuuluttava esimerkiksi sisäisiä toimintatapoja ja toimenpiteitä, joilla varmistetaan tietojen minimointi, mukaan lukien henkilötietojen anonymisointi, jos se on mahdollista; sovelletaan henkilötietoihin pseudonymisointia ja salausta; estetään henkilötietojen luvaton käyttö ja siirtäminen; ja varmistetaan, että henkilötietoja ei käsitellä pidempään kuin on tarpeen niitä tarkoituksia varten, joita varten niitä käsitellään.
- (46) Tämä direktiivi perustuu direktiiveissä 2000/43/EY ja 2004/113/EY vahvistettuihin sääntöihin siten, että siinä otetaan käyttöön tiukennetut normit tasa-arvoelinten toiminnalle. Sen vuoksi direktiivin 2000/43/EY 13 artiklassa ja direktiivin 2004/113/EY 12 artiklassa olevat tasa-arvoelimiä koskevat aiemmat säännökset olisi kumottava.
- (47) Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että tasa-arvoelimet toimivat vähimmäisnormien mukaisesti, jotta voidaan parantaa tasa-arvoelinten vaikuttavuutta ja taata niiden riippumattomuus siten, että voidaan tehostaa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista. Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, vaan se voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä säädetään ainoastaan vähimmäisvaatimuksista eikä siinä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- (48)
- (49)
- (50) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu asetuksen (EU) 2018/1725 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän on antanut lausunnon 2 päivänä helmikuuta 2023.

1 artikla

Tarkoitus, kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset niiden vaikuttavuuden parantamiseksi ja niiden riippumattomuuden takaamiseksi, jotta voidaan tehostaa direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista.
2. Tämän direktiivin mukaiset jäsenvaltioiden velvollisuudet ja tasa-arvoelinten tehtävät kattavat direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvat oikeudet ja velvollisuudet.

2 artikla

Tasa-arvoelinten nimeäminen

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi elin, jäljempänä 'tasa-arvoelimet', käyttämään tässä direktiivissä säädettyä toimivaltaa.
2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta työsuojeluviranomaisten tai muiden valvontaelinten eikä työmarkkinaosapuolten toimivaltaa.

3 artikla

Riippumattomuus

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet ovat riippumattomia ja vapaita ulkoisesta vaikutuksesta hoitaessaan tehtäviään ja käyttäessään toimivaltaansa erityisesti, kun on kyse niiden sisäisestä rakenteesta, vastuuvollisuudesta, henkilöstöstä, organisatorisista kysymyksistä ja taloudellisten resurssien hallinnasta.
2. Jäsenvaltioiden on säädettävä läpinäkyvistä menettelyistä, jotka koskevat tasa-arvoelinten päätöksenteko- tai johtotehtävissä toimivien henkilöiden ja tapauksen mukaan hallintoneuvoston jäsenten valintaa, nimittämistä, tehtävistä erottamista ja mahdollisia eturistiriitoja, jotta voidaan taata heidän pätevyytensä ja riippumattomuutensa.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet kehittävät sisäisen rakenteen, joka takaa niiden toimivaltuuksien käytön itsenäisesti ja tapauksen mukaan puolueettomasti.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että silloin kun tasa-arvoelimet hoitavat useita eri tehtäviä, niiden sisäinen rakenne takaa yhdenvertaisuutta koskevan tehtävän itsenäisen toteuttamisen.

4 artikla

Resurssit

1. Jäsenvaltioiden on kansallisten talousarviomenettelyjensä mukaisesti varmistettava, että kullakin tasa-arvoelimellä on käytettävissään tarvittavat henkilöstö-, tekniset ja taloudelliset resurssit, jotta se voi hoitaa tehtävänsä ja käyttää toimivaltuuksiaan tuloksellisesti direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvien perusteiden ja osa-alueiden osalta, myös silloin, kun tasa-arvoelin on osa elintä, jolla on useita tehtäviä.
- 2.

5 artikla

Ennaltaehkäisy, edistäminen ja tietoisuuden lisääminen

1. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä asianmukaisia toimenpiteitä, kuten strategioita, joilla lisätään yleisön tietoisuutta direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY säädetyistä oikeuksista sekä tasa-arvoelinten olemassaolosta ja niiden tarjoamista palveluista kaikkialla niiden alueella kiinnittäen erityistä huomiota syrjinnän vaarassa oleviin henkilöihin ja ryhmiin.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet toteuttaa toimia, joilla torjutaan syrjintää ja edistetään yhdenvertaista kohtelua.
3. Jäsenvaltioiden ja tasa-arvoelinten on otettava huomioon kunkin kohderyhmän kannalta asianmukaiset viestintävälineet ja -muodot. Niiden on keskityttävä erityisesti ryhmiin, joiden tiedonsaantia voivat haitata esimerkiksi epävarma taloudellinen asema, ikä, vammaisuus, puutteellinen luku- ja kirjoitustaito, kansalaisuus, asuinpaikka tai verkkotyökalujen käyttömahdollisuuksien puute.

6 artikla

Uhrien auttaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet voivat tarjota väitetyille uhreille apua 2–4 kohdan mukaisesti.
2. Tasa-arvoelinten on voitava vastaanottaa syrjintää koskevia valituksia.
3. Tasa-arvoelinten on annettava väitetyille uhreille apua tiedottamalla heille aluksi oikeudellisesta kehyksestä, mukaan lukien heidän erityistilanteeseensa kohdennettu neuvonta, tasa-arvoelimen tarjoamista palveluista ja niihin liittyvistä menettelyllisistä näkökohdista sekä käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, mukaan lukien mahdollisuus jatkaa asian käsittelyä tuomioistuimessa.

Tasa-arvoelinten on myös tiedotettava väitetyille uhreille sovellettavista luottamuksellisuutta koskevista säännöistä, henkilötietojen suojasta ja mahdollisuuksista saada psykologista tai muunlaista tukea muilta elimiltä tai organisaatioilta.

4. Tasa-arvoelinten on ilmoitettava valitusten tekijöille kohtuullisessa ajassa, päätetäänkö valituksen käsittely tai onko sitä syytä jatkaa.

7 artikla

Vaihtoehtoinen riidanratkaisu

Tasa-arvoelinten on voitava tarjota osapuolille mahdollisuus vaihtoehtoiseen riidanratkaisuun. Tätä menettelyä voi johtaa tasa-arvoelin itse tai muu toimivaltainen yksikkö kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti, jolloin tasa-arvoelin voi esittää kyseiselle yksikölle huomautuksia. Jos tällainen menettely päättyy ilman ratkaisua, se ei estä oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi.

8 artikla

Tutkimukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet tehdä tutkimuksia siitä, onko direktiiveissä 79/7/EY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY säädettyä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta rikottu.
2. Jäsenvaltioiden on tarjottava tutkimuksen tekoa varten kehys, jonka avulla tasa-arvoelimet voivat toteuttaa tiedonhankintaa. Tällä kehyksellä on erityisesti annettava tasa-arvoelimille tehokkaat oikeudet saada tietoja ja asiakirjoja, jotka ovat tarpeen sen toteamiseksi, onko syrjintää tapahtunut. Siinä on myös säädettävä mekanismeista, joiden avulla tasa-arvoelimet voivat tehdä yhteistyötä asianomaisten julkisten elinten kanssa tätä tarkoitusta varten.
- 3.
4. Jäsenvaltiot voivat myös antaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut valtuudet toiselle toimivaltaiselle elimelle kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaan. Kun tällainen toimivaltainen elin on saanut tutkimuksensa päätökseen, sen on toimitettava tasa-arvoelimelle tämän pyynnöstä tiedot niiden tuloksista.

8 a artikla

Lausunnot ja päätökset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet dokumentoida arvionsa tapauksesta, mukaan lukien tosiseikkojen selvittäminen ja perusteltu päätelmä syrjinnän olemassaolosta. Jäsenvaltioiden on päätettävä, tehdäänkö tämä ei-sitovien lausuntojen vai sitovien päätösten avulla.
2. Sekä ei-sitoviin lausuntoihin että sitoviin päätöksiin on tarvittaessa sisällyttävä erityisiä toimenpiteitä havaittujen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen rikkomisten korjaamiseksi ja niiden toistumisen estämiseksi. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön asianmukaiset mekanismit ei-sitovien lausuntojen jatkotoimia, kuten palautevelvoitteita, ja sitovien päätösten täytäntöönpanoa varten.

3. Tasa-arvoelinten on julkaistava vähintään tiivistelmät niistä lausunnoista ja päätöksistä, joiden ne katsovat olevan erityisen merkityksellisiä.

9 artikla

Oikeudenkäynti

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on 2–5 kohdan mukaisesti oikeus toimia oikeudenkäynneissä siviili- ja hallinto-oikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät direktiiveissä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY tai 2004/113/EY säädetyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoon, kanteiden käsiteltäväksi ottamista koskevan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti, mukaan lukien säännöt, joissa edellytetään väitetyn uhrin hyväksyntää.
2. Tasa-arvoelimen oikeus toimia oikeudenkäynneissä sisältää oikeuden esittää huomautuksia tuomioistuimelle kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.
 - a)
 - b)
 - c)
- 2 a. Tasa-arvoelimen oikeus toimia oikeudenkäynneissä sisältää myös vähintään yhden seuraavista:
 - a) oikeus panna vireille menettely yhden tai useamman uhrin puolesta;
 - b) oikeus osallistua menettelyyn yhden tai useamman uhrin tukena; tai
 - c) oikeus käynnistää menettelyjä omissa nimissään yleisen edun puolustamiseksi.
- 2 b. Tasa-arvoelimen oikeus toimia oikeudenkäynneissä sisältää oikeuden toimia osapuolena sitovien päätösten täytäntöönpanoa tai muutoksenhakua koskevissa oikeudenkäyntimenettelyissä, jos tasa-arvoelimellä on valtuudet tehdä tällaisia päätöksiä 8 a artiklan nojalla.

- 3.
- 4.
5. Jäsenvaltiot voivat säätää, että 8 artiklan 2 kohdan ja 8 a artiklan mukaisia tutkimuksia ei aloiteta tai jatketa samaan asiaan liittyvän oikeudenkäyntimenettelyn ollessa vireillä.

10 artikla

Menettelylliset takeet

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 6, 7, 8, 8 a ja 9 artiklassa tarkoitetuissa menettelyissä suojellaan asianomaisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden puolustautumisoikeuksia. Edellä 8 a artiklassa tarkoitettuihin sitoviin päätöksiin sovelletaan muutoksenhakua kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

11 artikla

Yhdenvertainen saatavuus

1. Jäsenvaltioiden on taattava tasa-arvoelinten palvelujen ja julkaisujen yhdenvertainen saatavuus kaikille.
 - 1 a. Tasa-arvoelinten on taattava, että valitusten toimittaminen voi tapahtua esteettömästi, esimerkiksi siten, että ne voivat vastaanottaa valituksia suullisesti, kirjallisesti ja verkossa.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet tarjoavat valitusten tekijöille palvelunsa maksutta koko alueellaan, myös maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla.

11 a artikla

Saavutettavuus ja kohtuullinen mukauttaminen vammaisten kohdalla

Jäsenvaltioiden on varmistettava saavutettavuus vammaisille henkilöille ja tarjottava heille kohtuulliset mukautukset, jotta heille voidaan taata yhdenvertainen pääsy kaikkiin tasa-arvoelinten palveluihin ja toimintoihin, mukaan lukien uhrien auttaminen, valitusten käsittely, vaihtoehtoinen riidanratkaisu, tiedotus ja julkaisut sekä ennaltaehkäisyä, edistämistä ja tietoisuuden lisäämistä koskevat toimet.

12 artikla

Yhteistyö

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on käytössään asianmukaiset mekanismit, joiden avulla ne voivat toimivaltansa puitteissa tehdä yhteistyötä muiden tasa-arvoelinten kanssa samassa jäsenvaltiossa sekä asiaankuuluvien julkisten ja yksityisten tahojen kanssa, työsuojeluviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt mukaan luettuina, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, muissa jäsenvaltioissa sekä unionin tasolla ja kansainvälisellä tasolla.

13 artikla

Kuuleminen

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön menettelyt sen varmistamiseksi, että hallitus ja asianmukaiset viranomaiset kuulevat tasa-arvoelimiä lainsäädännöstä, politiikasta, menettelyistä ja ohjelmista, jotka liittyvät direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on oikeus antaa suosituksia näistä asioista, julkaista ne ja pyytää suosituksiaan koskevia jatkotoimia.

14 artikla

Tiedonkeruu ja pääsy yhdenvertaisuustietoihin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet keräävät toimintaansa koskevia tietoja 15 artiklan b ja c alakohdassa tarkoitettujen raporttien laatimiseksi.
2. Kerätyt tiedot on eriteltävä direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY soveltamisalaan kuuluvien perusteiden ja osa-alueiden mukaan sekä 16 artiklassa tarkoitettujen indikaattorien mukaisesti. Kerätyt henkilötiedot on anonymisoitava tai, jos se ei ole mahdollista, pseudonymisoitava.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on pääsy direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin tilastoihin kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jos ne katsovat tällaiset tilastot tarpeellisiksi voidakseen laatia kokonaisarvioinnin syrjintätilanteesta kyseisessä jäsenvaltiossa sekä 15 artiklan c alakohdassa tarkoitetut kertomukset.
4. Jäsenvaltioiden on sallittava tasa-arvoelinten antaa julkisille ja yksityisille tahoille, kuten viranomaisille, työmarkkinaosapuolille, yrityksille ja kansalaisyhteiskunnan järjestöille, suosituksia siitä, mitä tietoja direktiiveistä 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista on kerättävä. Jäsenvaltiot voivat myös antaa tasa-arvoelimille mahdollisuuden koordinoida yhdenvertaisuustietojen keräämistä.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet voivat toteuttaa syrjintää koskevia riippumattomia selvityksiä.

15 artikla

Kertomukset ja strateginen suunnittelu

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet

- a) hyväksyvät työohjelman, jossa esitetään niiden painopisteet ja suunnitellut toimet;
- b) laativat ja asettavat yleisön saataville vuotuisen toimintakertomuksen, johon sisältyy vuotuinen talousarviota, henkilöstöä ja tilinpäätöstä koskeva raportointi;
- c) julkaisevat vähintään joka neljäs vuosi yhden tai useamman suosituksia sisältävän kertomuksen yhdenvertaisen kohtelun ja syrjinnän tilasta jäsenvaltiossaan, mukaan lukien mahdolliset rakenteelliset kysymykset.

Seuranta ja raportointi

1. Komissio vahvistaa viimeistään [24 kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä] täytäntöönpanosäädöksellä luettelon tämän direktiivin mukaisesti nimettyjen tasa-arvoelinten toimintaa koskevista yhteisistä indikaattoreista. Indikaattoreiden laatimista varten komissio voi pyytää neuvoja Euroopan unionin perusoikeusvirastolta, Euroopan tasa-arvoinstituutilta ja tasa-arvoelinten verkostoilta EU:n tasolla. Indikaattorit kattavat tasa-arvoelinten resurssit, toiminnallisen riippumattomuuden ja tuloksellisuuden sekä niiden tehtävien, valtuuksien tai rakenteen kehityksen, jotta varmistetaan kansallisella tasolla kerättyjen tietojen vertailukelpoisuus, objektiivisuus ja luotettavuus. Näitä indikaattoreita ei saa käyttää yksittäisten jäsenvaltioiden asettamiseen paremmuusjärjestykseen tai erityisten suositusten antamiseen niille.

Täytäntöönpanosäädös hyväksytään 18 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

2. Jäsenvaltioiden on viimeistään [seitsemän vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä] ja sen jälkeen viiden vuoden välein toimitettava komissiolle kaikki tämän direktiivin soveltamista koskevat tiedot. Näiden tietojen on sisällettävä ainakin tiedot tasa-arvoelinten toiminnasta, ja niissä on otettava huomioon tasa-arvoelinten 15 artiklan b ja c alakohdan mukaisesti laatimat kertomukset.
3. Komissio laatii tämän direktiivin soveltamista ja käytännön vaikutuksia koskeva kertomus, joka perustuu 2 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin ja muihin asiaankuuluviin tietoihin, jotka Euroopan unionin perusoikeusvirasto ja Euroopan tasa-arvoinstituutti keräävät kansallisella tasolla ja unionin tasolla erityisesti tasa-arvoelinten verkostoilta EU:n tasolla ja muilta sidosryhmiltä.

17 artikla

Vähimmäisvaatimukset

1. Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat suotuisampia kuin tässä direktiivissä säädetyt vähimmäisvaatimukset.
2. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa perusteena käyttämällä ei missään olosuhteissa voida alentaa syrjinnältä suojelun yleistä tasoa, joka jäsenvaltioissa jo tarjotaan direktiivien 79/7/ETY, 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY kattamilla osa-alueilla.

18 artikla

Henkilötietojen käsittely

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet voivat kerätä ja käsitellä henkilötietoja ainoastaan, jos se on tarpeen tämän direktiivin mukaisen tehtävän hoitamiseksi.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun tasa-arvoelimet käsittelevät asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä, toteutetaan asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen turvaamiseksi.

18 a artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

19 artikla

Direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY poistetut artiklat

Kumotaan direktiivin 2000/43/EY 13 artikla ja direktiivin 2004/113/EY 12 artikla. Viittauksia kyseisissä artikloissa tarkoitettuihin tasa-arvoista kohtelua edistäviin elimiin pidetään viittauksina tämän direktiivin 2 artiklassa tarkoitettuihin tasa-arvoelimiin.

20 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [36 kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä]. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

21 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Direktiivin 19 artiklaa sovelletaan [20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua päivästä] alkaen.

22 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja